

Notitie

Faciliteren van een kerncentrale in de gemeente Buren

Naar aanleiding van de brief van de provincie over de inventarisatie huisvesten kerncentrale heeft u verzocht om een notitie over de mogelijkheden/onmogelijkheden van een kerncentrale in de gemeente Buren. Hierbij komen wij aan dit verzoek tegemoet en wel met een notitie die drie delen bevat:

- Ruimtelijke aspecten
- Nucleaire aspecten
- Algemene aspecten

Gelet op de bestaande kerncentrales en een noodzakelijke aansluiting op het hoogspanningsnet, gaan we er in deze notitie vanuit dat een eventuele centrale zal bestaan uit de nucleaire koepel, het stroomgebouw, koeltorens en bijgebouwen. Tevens zal sprake zijn van een ontsluitingsweg, en hoogspanningpark en één of meerdere hoogspanning tracés.

Voor de volledigheid: Op dit moment maakt kernenergie geen onderdeel uit van de Nationale Energie Strategie en daarom ook niet van de concept Regionale Energiestrategie (RES). De komende jaren wordt wat dat betreft ingezet op duurzame energieopwekking uit zon en wind.

De ruimtelijke aspecten

Wat betreft de ontwikkeling van zonne- en wind energie wil de gemeente Buren naar een kader waarmee de ontwikkeling van zonne- en windprojecten landschappelijk, wat betreft participatie en ontwikkeling wordt gereguleerd om enige regie op de impact te kunnen hebben. Dit kader is zeker wat betreft de inpassingseisen en de keuze voor zoekgebieden e.d. onder andere gebaseerd op een ruimtelijke verkenning van het gemeentelijke grondgebied, de landschappelijke analyse en de maatschappelijke dialoog met inwoners en belanghebbenden. Het is al een grote uitdaging om hiervoor een goede modus te vinden tussen het mogelijk maken van duurzame energie, landschappelijke kwaliteiten, toeristische waarden en draagvlak bij inwoners. Voor het huisvesten van een kerncentrale geldt dat dit nog vele malen moeilijker is.

De doelen van de gemeente in de omgevingsvisie die in ontwikkeling is en die tot nu in het proces naar voren zijn gekomen wijzen niet op de wens of mogelijkheid voor een kerncentrale. Zowel vanuit de samenleving als de raad gaat de omgevingsvisie vooral in op het beschermen van kwaliteit, goed wonen, ruimte voor (een zo milieuvriendelijk mogelijke) landbouw en recreatie.

Daarnaast hebben de bewoners tijdens de dorpenronde voor de totstandkoming van een nieuwe omgevingsvisie voor de leefomgeving onder meer voor het buitengebied het volgende aangegeven wat zij belangrijk vinden voor de leefomgeving van Buren:

- o De weidse uitzichten, onbelemmerd door infrastructuur en/of grootschalige gebouwen
- o Afwisseling, de kleinschaligheid
- o De natuur zo dicht bij de dorpen
- o De bloemenweides in- en nabij Buren
- o Het beeld van het rivierengebied met de Utrechtse heuvelrug
- o Uiterwaarden, vooral de delen met bloemrijke graslanden
- o Een mooi agrarisch gebied waar we mooie producten kunnen telen
- o Het uitgestrekte weidevogelgebied
- o De authentieke delen op de oeverwallen
- o Een groene omgeving met fruitteelt en boomteelt
- o Er is een positief woonklimaat, dit geldt voor zowel de gebruiks- als de belevingswaarde
- o De fiets-, wandel- en struinpaden

Het beeld en het draagvlak van deze uitgangspunten in de omgevingsvisie zijn moeilijk verenigbaar met een kerncentrale en de verdere daarbij komende infrastructuur. En daarmee ook strijdig met de hoofdlijnen in de inbreng van inwoners.

Verder kan een kerncentrale alleen op een plek komen waar binnen een straal van 1000 meter geen bewoning is. Zo'n locatie is in de gemeente Buren niet aanwezig. De kernen liggen verspreid over het

landelijke gebied en relatief gezien dicht bij elkaar. Verder is in het tussengebied nog verspreide bewoning. Daarnaast is er geen ruimte voor een kerncentrale gezien de grote veiligheidszone en de behoefte aan veel koelwater.

Gelet op de omgevingsaspecten die in de omgevingsvisie verwoord staan, is een kerncentrale dan ook niet te combineren met de kernkwaliteiten van de ruimtelijke functie van het gebied in de gemeente Buren. Het gaat om functies zoals weidevogelgebieden, Natura2000-gebieden, landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle gebieden en de status van uiterwaarden. Zo is een aantal natuurgebieden van internationaal, nationaal en provinciaal belang. Deze natuurgebieden maken deel uit van een Europees natuurnetwerk, de Natura2000-gebieden. De Rijksoverheid en de gemeenten hebben de plicht om de kwaliteit van de gebieden en soorten instant te houden dan wel te verbeteren. Het gaat hier om grote gebieden langs de rivier de Nederrijn. De effecten van een kerncentrale zijn onder meer (in willekeurige volgorde):

- Geluid
- Effecten op natuur (vogels, vleermuizen etc. en de leefgebieden) en landschap
- Veiligheid
- Visuele impact

De uiterwaarden van de Nederrijn overstroomden regelmatig. Op verschillende plaatsen zijn waardevolle natuurgebieden ontstaan. Bebouwing in (en direct naast) de uiterwaarden is, mede door de periodieke overstroming, schaars en niet gewenst. Vanuit Rijkswaterstaat is bebouwing in de uiterwaarden vanwege de doorstroombemlemingen zeer waarschijnlijk niet toegestaan.

Nucleaire aspecten

Een kerncentrale heeft geen CO₂-uitstoot en daarmee qua brandstof geen CO₂-footprint. Dat is een voordeel ten opzichte van conventionele centrales op kolen, gas of biomassa.

Een kerncentrale zal een tamelijk constant niveau aan stroom kunnen leveren en zo zorgen voor een voorziening in de stroomleverantie als zonne- en wind energie niet beschikbaar zijn (nacht en windstil). Dit overigens naast de ontwikkeling van opslag van energie bij piekproducties via SMART-grid, buurtbatterijen of water op hoogte brengen.

Er zijn overigens ook duurzame alternatieven denkbaar voor de inzet van kernenergie en juist als er dalproductie is van zon en wind of bij een piekvraag zoals de aanvullende inzet van groengas of waterstof. Overigens kan een kerncentrale als bron voor restwarmte wel van meerwaarde zijn voor de warmtetransitie.

Voor deze inventarisatie zal het overigens nog gaan om een uranium 235 reactor op basis van kernsplijting. Dit type reactor heeft echter wel een footprint in de vorm van radioactief afval van het uranium 235. Er is namelijk (nog) geen definitieve manier om het hoog radioactieve afval onschadelijk te maken of 100% verzekerd op te slaan in Nederland. Daarom vindt nu een tijdelijke opslag plaats in Borsele in de nabijheid van de kerncentrale aldaar. Gelet op dat voorbeeld is het niet uitgesloten dat het radioactief afval van de nieuwe centrales ook ter plaatste opgeslagen moet gaan worden. Het hoog radioactieve afval blijft daarbij vele eeuwen hoog radioactief en daarmee ook een footprint. Er zijn al geruime tijd nieuwe typen kernreactoren in ontwikkeling die dit restproduct niet hebben op basis van kernfusie of thorium. De ontwikkeling daarvan tot commercieel te exploiteren reactoren duurt nog twintig tot dertig jaar volgens de algemene verwachting.

Verder is het nodig in dit verband te wijzen op het feitelijke nucleaire risico. Ondanks het feit dat de veiligheid van moderne kerncentrales volgens deskundigen groot is, kan niemand 100% zekerheid geven. Vanuit risicomanagement bestaat daarbij een risico uit kans x impact. Daarbij zijn van buitenaf twee typen nucleaire risico's te onderscheiden:

- Storingen/ongelukken in het nucleaire deel/reactor;
- Storingen/ongelukken rond opslag en transport van radioactief materiaal.

Een verder risico assessment (specifiek voor Buren) is niet te maken omdat de technische expertise daarvoor ontbreekt.

Overigens moet het restmateriaal deels behandeld worden als radioactief afval. De vraag is of dit past bij een uitgangspunt van duurzaamheid met betrekking tot het uitgangspunt van een circulaire economie.

Algemene maatschappelijke aspecten

Naast de ruimtelijke en nucleaire aspecten zijn er ook algemene en maatschappelijke aspecten. Opmerking hierbij is dat deze taken toebedeeld zijn aan het Rijk en minder aan de gemeente. Gelet op de eerdere discussies in de jaren '80en '90 rond kernenergie en de huidige rond zonne- en windenergie is er een zekere maatschappelijke onrust te verwachten als een kerncentrale in Buren een reële optie gaat zijn. Het gaat dan om aspecten als:

- De nucleaire risico's m.b.t. gebruik, opslag en transport
- Aantasting van landschap en natuur
- Verwachte schade en "niet in mijn achtertuin"

Verder zijn er in dit kader overwegingen die spelen m.b.t. de openbare orde en veiligheid. Daarbij is te denken aan aspecten als:

- Mogelijk object van protesten en demonstraties
- Beveiliging als mogelijk terroristisch of militair doel
- Het object kan pas vele jaren nadat het uit bedrijf is ontmanteld worden en is dan feitelijk een doelloos object geworden.

Wat betreft eventuele werkgelegenheid effecten moet opgemerkt worden dat het de vraag is wat het effect voor Buren/Rivierenland zal zijn. Het gaat naar aan te nemen is veelal om gespecialiseerd werk en de mate waarin het om meer algemeen ondersteunende functies gaat is onbekend. Dit effect is mogelijk ook af te wegen ten opzichte van de ontwikkeling van een nieuw bedrijvenpark in de gemeente nu de ontwikkeling van Doeijenburg 2 ver op streek is.

Het college besluit

Op basis van het voorgaande heeft het college van de gemeente Buren op 18 mei 2021 besloten:

- 1: Op basis van met name ruimtelijke overwegingen dat de gemeente Buren niet in de gelegenheid is tot het faciliteren van een kerncentrale.
- 2: De provincie hierover te informeren middels een brief.

Maurik
10 juni 2021